

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

9 päivänä marraskuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Maksukyvyttömyysmenettelyt – Asetus (EY) N:o 1346/2000 – Toimivaltainen tuomioistuin – Maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä nostettu vilpilliseen kilpailuun perustuva kanne – Sellaisen yhtiön, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa, nostama kanne maksukyvyttömyysmenettelyn piiriin kuuluvan yhtiön toimialan luovutuksensaajaa vastaan – Kanne, joka ei liity maksukyvyttömyysmenettelyyn, vai kanne, joka johtuu välittömästi kyseisestä menettelystä ja liittyy siihen läheisesti

Asiassa C-641/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) on esittänyt 29.11.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 12.12.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Tünkers France ja

Tünkers Maschinenbau GmbH

vastaan

Expert France,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja E. Regan,

julkisasiamies: E. Tanchev,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Tünkers Maschinenbau GmbH ja Tünkers France, edustajinaan J.-J. Gatineau ja C. Fattaccini, avocats,
- Ranskan hallitus, asiamiehinaan D. Colas, E. de Moustier ja E. Armoet,
- Euroopan komissio, asiamiehinaan M. Heller ja M. Wilderspin,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Tünkers France (jäljempänä TF) ja Tünkers Maschinenbau GmbH (jäljempänä TM) ja toisaalta Expert France ja jossa on kyse vilpilliseen kilpailuun perustuvasta vahingonkorvauskanteesta, jonka Expert France on nostanut TM:ää ja TF:ää vastaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 1346/2000

- 3 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan neljännessä, kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(4) Sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta on tarpeen välttää kannustamasta osapuolia siirtämään omaisuutta tai oikeudenkäyntejä jäsenvaltiosta toiseen edullisemman oikeusaseman saamiseksi (’forum shopping’).

--

- (6) Tässä asetuksessa olisi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoitettava säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti. Lisäksi tässä asetuksessa olisi säädettävä niin ikään mainitun periaatteen mukaisesti kyseisten päätösten tunnustamisesta ja sovellettavasta laista.
 - (7) Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan vuoden 1968 Brysselin yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna siihen liittymistä koskevilla yleissopimuksilla, soveltamisalaan eivät kuulu maksukyvyttömiä yhtiöiden tai muiden oikeushenkilöiden likvidaatioon liittyvät maksukyvyttömyysmenettelyt, oikeudelliset järjestelyt, akordi ja muut vastaavat menettelyt.”
- 4 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa velallisella on pääintressien keskus, on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn. Yhteisön ja muun oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä.”

Asetus (EY) N:o 44/2001

- 5 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) johdanto-osan 7 ja 19 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(7) Tämän asetuksen soveltamisalan on katettava kaikki tärkeimmät siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita.

--

(19) Olisi varmistettava jatkuvuus Brysselin yleissopimuksen ja tämän asetuksen välillä, minkä vuoksi olisi säädettävä siirtymäsäännöksiä. Saman jatkuvuuden olisi koskettava myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tulkintaa Brysselin yleissopimuksesta. Myös vuoden 1971 pöytäkirjaa olisi edelleen sovellettava asetuksen voimaantulopäivänä jo vireillä olleisiin menettelyihin.”

- 6 Asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

” 1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.

2. Asetusta ei sovelleta:

- a) luonnollisten henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen tai oikeustoimikelpoisuuteen eikä myöskään aviovarallisuussuhteisiin eikä perintöön ja testamenttiin;
- b) konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin;
- c) sosiaaliturvaan;
- d) välimiesmenettelyyn.”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 7 Expert Maschinenbau GmbH, joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, valmisti autoteollisuudelle tarvikkeita, joiden yksinomainen jälleenmyyjä Ranskassa oli Expert France.
- 8 Amtsgericht Darmstadt (Darmstadtin alioikeus, Saksa) aloitti 14.7.2006 Expert Maschinenbaun osalta maksukyvyttömyysmenettelyn ja nimesi pesänhoitajan.
- 9 Pesänhoitaja teki 13.9.2006 TM:n kanssa väliaikaisen luovutus sopimuksen, jonka mukaan TM jatkaa yhtä osaa Expert Maschinenbaun toiminnasta. Pesänhoitaja luovutti 22.9.2006 mainitun toimialan Wetzel Fahrzeugbau GmbH:lle, joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö ja TM:n tytäryhtiö.
- 10 TM kehotti 19.9.2006 sekä 24. ja 27.10.2006 päivätyillä kirjeillä Expert Francen asiakkaita, joille se esittäytyi Expert Maschinenbaun luovutuksensaajana, kääntymään jatkossa sen puoleen tehdessään tilauksiaan.
- 11 Koska Expert France katsoi, että kyseinen menettelytapa merkitsi vilpillistä kilpailua, se nosti 25.2.2013 TM:ää ja TF:ää vastaan Tribunal de commerce de Paris'ssa (Pariisin kauppatuomioistuin, Ranska) vahingonkorvauskanteen sillä perusteella, että ne olivat syyllistyneet vilpilliseen kilpailuun.

- 12 TM ja TF katsoivat, ettei kyseisellä tuomioistuimella ole toimivaltaa asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan nojalla, ja väittivät, että riita-asia kuuluu Amtsgericht Darmstadtin toimivaltaan tuomioistuimena, joka on aloittanut Expert Maschinenbaun osalta maksukyvyttömyysmenettelyn.
- 13 Tribunal de commerce de Paris hylkäsi toimivallan puuttumista koskevan väitteen 8.11.2013 annetulla ratkaisulla, joka vahvistettiin cour d'appel de Paris'n (Pariisin ylioikeus, Ranska) 19.6.2014 antamalla ratkaisulla. TM ja TF tekivät kyseisestä ratkaisusta kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Ne väittivät, että tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan vilpilliseen kilpailuun perustuvan vahingonkorvauskanteen, on – siltä osin kuin tällainen kanne johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä – tuomioistuin, joka on aloittanut kyseisen menettelyn.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on tässä yhteydessä epäilyjä tuomioistuimen, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn, kansainvälisen toimivallan ulottuvuudesta, sellaisena kuin siitä säädetään asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdassa, ja se pohtii erityisesti sitä, voidaanko maksukyvyttömän yhtiön tytäryhtiön nostamaa vilpilliseen kilpailuun perustuvaa kannetta pitää kanteena, joka johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyy siihen läheisesti.
- 15 Tässä tilanteessa Cour de cassation (ylin tuomioistuin, Ranska) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [asetuksen N:o 1346/2000] 3 artiklaa tulkittava siten, että vahingonkorvauskanne, jossa maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä hankitun toimialan luovutuksensaajaa moititaan siitä, että tämä on esittäytynyt virheellisesti toimijaksi, joka huolehtii velallisen valmistamien tuotteiden yksinomaisesta jälleenmyynnistä, kuuluu yksinomaan sen tuomioistuimen toimivaltaan, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 16 Ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi on määritettävä asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuomioistuimen, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn, toimivallan ulottuvuus siltä osin kuin asetuksen N:o 44/2001, jota sovelletaan siviili- ja kauppaoikeuden alalla, 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan kyseistä asetusta ei sovelleta ”konkurssiin, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin”.
- 17 Tältä osin on huomautettava, että unionin tuomioistuin on todennut nojautumalla muun muassa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32; jäljempänä Brysselin yleissopimus), joka on korvattu asetuksella N:o 44/2001, valmisteluasiakirjoihin, että viimeksi mainittua asetusta ja asetusta N:o 1346/2000 on tulkittava siten, että kyseisissä säädöksissä vahvistettujen oikeussääntöjen päällekkäisyydet ja lainaukot vältetään. Kanteet, jotka on asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan suljettu viimeksi mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin niissä on kyse ”konkurssi[sta], akordi[sta] tai mui[sta] niihin rinnastettavi[sta] menettelyi[stä]”, kuuluvat siis asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan. Vastaavasti kanteet, jotka eivät kuulu asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuuluvat asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 21 kohta).
- 18 Unionin tuomioistuin on myös huomauttanut, että – kuten muun muassa asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan – unionin lainsäätäjän tarkoituksena oli kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa olevan ”siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden” käsitteen ymmärtäminen laajasti ja näin ollen viimeksi mainitun asetuksen laajan soveltamisalan vahvistaminen.

Asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaa ei sitä vastoin saisi sen johdanto-osan kuudennen perustelukappaleen mukaan tulkita laajasti (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 22 kohta).

- 19 Näiden periaatteiden mukaisesti unionin tuomioistuin on todennut, että vain maksukyvyttömyysmenettelystä välittömästi johtuvat ja siihen läheisesti liittyvät kanteet jäävät asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalan ulkopuolelle. Tämän johdosta pelkästään kyseiset kanteet kuuluvat asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 23 kohta).
- 20 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa käytetään tuota samaa arviointiperustetta kyseisen asetuksen kohteen rajaamiseen. Mainitussa asetuksessa pitäisi näet kyseisen perustelukappaleen mukaan rajoittua säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka ”johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti”.
- 21 Tässä yhteydessä on edellä esitettyjen seikkojen valossa määritettävä, täyttääkö pääasiassa kyseessä olevan kaltainen vilpilliseen kilpailuun perustuva vahingonkorvauskanne nämä kaksi arviointiperustetta.
- 22 Ensin mainitun arviointiperusteen osalta on huomautettava, että määritettäessä sitä, johtuuko kanne välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä, määräävä tekijä, jonka unionin tuomioistuin on ottanut huomioon yksilöidäkseen alan, johon kanne kuuluu, ei ole kyseisen kanteen taustalla oleva menettelyllinen yhteys vaan sen oikeudellinen perusta. Tämän lähestymistavan mukaan on selvitettävä, saako kanteen perustana oleva oikeus tai velvoite alkunsa siviili- ja kauppaoikeuden yhteisistä säännöistä vai maksukyvyttömyysmenettelyille tunnusomaisista poikkeussäännöistä (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 27 kohta).
- 23 Nyt käsiteltävässä tapauksessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamuksista ilmenee, että pääasian kanteella pyritään saattamaan TM, joka on maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä hankitun toimialan luovutuksensaaja, ja TF vastuuseen siitä, että ne ovat väitetyt syyllistyneet vilpilliseen kilpailuun Expert Francen vahingoksi. Expert France ei riitautu kyseisen kanteen yhteydessä Amtsgericht Darmstadtin aloittaman maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä suoritetun luovutuksen pätevyttä vaan väittää, että TM on ottamalla yhteyttä Expert Francen asiakkaisiin ja kehottamalla niitä kääntymään suoraan sen puoleen tehdessään tilauksiaan yrittänyt omia sen asiakaskuntaa sen etuja loukaten.
- 24 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin todennut 2.7.2009 annettussa tuomiossa SCT Industri (C-111/08, EU:C:2009:419, 33 kohta), että kanne, jolla pyrittiin kyseenalaistamaan yhtiöosuuksien luovutus maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä, kuului asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.
- 25 Kyseisen tuomion taustalla olevasta asiasta – jossa selvittäjää, joka oli luovuttanut yhtiöosuudet, moitittiin siitä, ettei hän ollut käyttänyt toimivaltaa, joka hänellä oli nimenomaan kansallisen konkurssioikeuden säännösten nojalla – poiketen pääasia liittyy kuitenkin pelkästään luovutuksensaajan käyttäytymiseen.
- 26 Expert France on lisäksi toiminut yksinomaan omien etujensa puolustamiseksi eikä puolustaakseen velkojien etuja kyseisessä maksukyvyttömyysmenettelyssä. Kyseinen kanne on lopuksi nostettu TM:ää ja TF:ää vastaan, joiden toimintaan sovelletaan muita kuin maksukyvyttömyysmenettelyyn sovellettavia sääntöjä. Tällaisen kanteen mahdollisilla seurauksilla ei siten voi olla mitään vaikutusta maksukyvyttömyysmenettelyyn.

- 27 On siis todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista vilpilliseen kilpailuun perustuvaa vahingonkorvauskannetta on pidettävä erillisenä kanteena, joka ei perustu maksukyvyttömyysmenettelyille tunnusomaisiin sääntöihin.
- 28 Tämän tuomion 20 kohdassa mainitusta toisesta arviointiperusteesta on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen kysymyksen ratkaisemisessa, sovelletaanko asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainittua poikkeusta, on määräävä vaikutus sillä, kuinka vahvasti kanne ja maksukyvyttömyysmenettely ovat sidoksissa toisiinsa (tuomio 2.7.2009, SCT Industri, C-111/08, EU:C:2009:419, 25 kohta).
- 29 Vahingonkorvauskanne on tosin pääasiassa nostettu TM:ää vastaan, joka on toimialan luovutuksensaaja maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä. Saatu oikeus ei voi kuitenkaan olla enää sen jälkeen, kun siitä on tullut osa luovutuksensaajan omaisuutta, välittömästi sidoksissa velallisen maksukyvyttömyyteen kaikissa tilanteissa.
- 30 Tässä yhteydessä on niin, että vaikei voidakaan kiistää, että pääasian kanne ja Expert Maschinenbaun osalta aloitettu maksukyvyttömyysmenettely ovat sidoksissa toisiinsa, kyseinen sidos ei ole kuitenkaan riittävän välitön eikä riittävän läheinen, jotta asetusta N:o 44/2001 ei voitaisi soveltaa ja jotta näin ollen asetusta N:o 1346/2000 sovellettaisiin.
- 31 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että vilpilliseen kilpailuun perustuva vahingonkorvauskanne, jossa maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä hankitun toimialan luovutuksensaajaa moititaan siitä, että tämä on esittänyt virheellisesti toimijaksi, joka huolehtii velallisen valmistamien tuotteiden yksinomaisesta jälleenmyynnistä, ei kuulu sen tuomioistuimen toimivaltaan, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn.

Oikeudenkäyntikulut

- 32 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että vilpilliseen kilpailuun perustuva vahingonkorvauskanne, jossa maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä hankitun toimialan luovutuksensaajaa moititaan siitä, että tämä on esittänyt virheellisesti toimijaksi, joka huolehtii velallisen valmistamien tuotteiden yksinomaisesta jälleenmyynnistä, ei kuulu sen tuomioistuimen toimivaltaan, joka on aloittanut maksukyvyttömyysmenettelyn.

Allekirjoitukset